

‘Ernstige en ingewikkelde kwesties worden steeds vaker publiekelijk besproken. Dat heeft ook te maken met de #MeToo-beweging’

Mineke Bosch verklaart de zware onderwerpen die in de genomineerde werken worden behandeld.

De voorstelling *Kings* van Rightaboutnow.inc, die meedingt naar de Feministische Impact Prijs.

Foto Elzo Bonam

CULTUUR De Feministische Impact Prijs stimuleert films, boeken of voorstellingen over de vrouwenzaak

Mineke Bosch, oprichter van het Feministisch Cultuurfonds Gender&wetenschap, over geld, vrouwen en de nieuwe prijs.

Als Wilhelmina Drucker – één van de eerste Nederlandse feministen – in 1902 haar testament opstelt, reserveert ze een deel van haar aanzienlijke vermogen voor feministische fondsen. Drucker belooft de stad Amsterdam een som geld, op voorwaarde dat er een fonds wordt opgericht dat meisjes in staat stelt een opleiding te volgen of een vak te leren. Drucker, die uiteindelijk pas in 1925 overleed, hoopte dat haar geld na haar dood zou worden gebruikt om de financiële onafhankelijkheid van vrouwen te bevorderen. ‘Geld is binnen het feminisme altijd een belangrijk onderwerp geweest’, zegt emeritus hoogleraar moderne geschiedenis Mineke Bosch (70) aan haar keukentafel in Haren. In 2020 richtte zij het Feministisch Cultuurfonds Gender&wetenschap op. Het fonds doneert aan wetenschappelijke tijdschriften en symposia over gender en reikt een tweejaarlijkse dissertatieprijs uit. Nu is er ook een nieuwe prijs: de Feministische Impact Prijs (FIP), bedoeld voor een feministisch cultuurproduct. Vrijdagmiddag wordt de allereerste FIP uitgereikt in Amsterdam. Het prijzengeld is 7.500 euro.

Bosch: ‘Vrouwen hebben altijd in mindere mate toegang gehad tot geld dan mannen, omdat zij niet mochten werken of omdat ze min-

der verdienden. Nog steeds is de verdeling van vermogen en inkomen tussen mannen en vrouwen ongelijk verdeeld – denk maar aan de loonkloof.’

Maar net als Wilhelmina Drucker waren er ook rijke vrouwen, die hun geld, vaak verkregen via ouders of echtgenoten, inzetten om andere vrouwen te ondersteunen. Ook Marjan Sax is daar een voorbeeld van. Sax, die lid was van de feministische groep ‘Dolle Mina’ (de naam verwees naar Drucker) richtte in 1983 met de erfenis van haar ouders Mama Cash op: een organisatie die feminisme en emancipatie wereldwijd bevordert. ‘Sax bracht vermogende feministen bij elkaar die dachten: je moet wat goeds doen met je geld’, legt Bosch uit: ‘Dat sprak enorm aan.’ De organisatie wierf veel donateurs, onder wie Bosch, die nog steeds elke maand een bedrag schenkt.

In 1999 treedt Mineke Bosch met Johanna Radersma in het huwelijk. Al snel daarna beginnen zij te denken over een bestemming voor hun geld bij overlijden. Het idee ontstaat om een feministisch fonds op te richten, maar de precieze invulling blijft lang onduidelijk. Desondanks neemt huisvrouw Sytske Schreuder het nog op te richten fonds op in haar testament.

Dan, in 2020, overlijden zowel Radersma als Schreuder, een week na

elkaar. Bosch blijft alleen achter om invulling te geven aan het feministische fonds dat de vrouwen zo graag deel wilden laten uitmaken van hun nalatenschap. Met Schreuders legaat van 2 ton als beginkapitaal richt Bosch het Feministisch Cultuurfonds op. Inmiddels is het kapitaal al wat gegroeid door losse giften, waaronder van Bosch, die het fonds ook een plek heeft gegeven in haar testament.

De focus van het Feministisch Cultuurfonds ligt op de ondersteuning van wetenschappelijk onderzoek. Maar het brede publiek neemt feministische kennis juist tot zich via films, tentoonstellingen, podcasts en andersoortige cultuuruitingen, zoals het boek *De jaren* van Annie Ernaux: een bestseller die is bewerkt tot succesvol toneelstuk

door toneelgroep ITA. Daarom vond Bosch het belangrijk om naast een dissertatieprijs ook een cultuurprijs in het leven te roepen: de FIP.

Zo kwam begin dit jaar de oproep: ‘Ben of ken jij de maker van een feministisch cultuurproduct dat een originele, vernieuwende bijdrage aan de maatschappelijke discussie over macht en gender leverde?’ Cultuuruitingen uit ‘alle media en genres’ waren welkom. Wel moest het in Nederland zijn gemaakt, tussen 2020 en 2024.

Uiteindelijk dongen er 36 inzendingen mee naar de FIP. Een jury nomineerde vier kanshebbers. Daarbij speelden drie criteria een rol: artistieke kwaliteit, inhoud – welk issue wordt behandeld? – en impact. Bosch: ‘Impact wordt niet gemeten, maar bediscussieerd door de jury. We bedoelen vooral de indruk die het product maakt op de toeschouwer: dat het binnenkomt en aan het denken zet.’

Genomineerd zijn twee boeken: *Dat zou jij nooit toelaten* van Tessel ten Zweege en *Radeloze helden* van Maaïke Meijer, een voorstelling: *Kings* van Rightaboutnow.inc en een film: *Roya was here* van Nafiss Nia. Daarin komen thema’s naar voren als partnergeweld, (toxische) mannelijkheid, femicide, eerwraak en de onderdrukking van vrouwen in Iran. Zware onderwerpen, beaamt Bosch: ‘Ernstige en ingewikkelde

kwesties worden steeds vaker publiekelijk besproken. Dat heeft ook te maken met de #MeToo-beweging, waardoor vrouwen mondiger zijn geworden.’

Hoewel we er de laatste tijd misschien meer over horen, worden de meeste thema’s van de ingezonden werken al heel lang door de vrouwenbeweging geagendeerd, zegt Bosch. Bijvoorbeeld partnergeweld: ‘In de jaren zeventig werden in Nederland al blijf-van-mijn-lijfhuizen opgericht voor slachtoffers van huiselijk geweld.’ Toch zaten er nog thema’s tussen de inzendingen die nieuw waren voor de historica, zoals menstruatiermoede en het recht op maandverband. ‘Jonge vrouwen hebben menstruatie als thema echt op de agenda gezet.’

Als de prijs eenmaal is uitgereikt, worden alle inzendingen op de website van het Feministisch Cultuurfonds geplaatst, als de makers dat willen. Bosch: ‘Zo krijg je een mooi inzicht in de rol van gender in het huidige culturele veld. Mensen roepen weleens dat het feminisme voorbij is; dat er een nieuwe golf nodig is. Dan zou ik zeggen: kijk maar eens naar wat er nu allemaal al verschijnt.’

Anna Stibbe

De Feministische Impact Prijs wordt 22/11 uitgereikt door Hedy d’Ancona in de Tolhuistuin in Amsterdam.

Mineke Bosch Foto Elmer Spaargaren